

Datum

2023-10-23

Plan mot kränkande behandling, trakasserier och aktiva åtgärder mot diskriminering

Fågelvikskolan

Beslutad av: Rektor

Gäller från och med: HT23

Tidpunkt för aktualisering: 2024–05

Dokumentägare: Verksamhetschef grundskola

TIBRO

Tibro kommun
543 80 TIBRO

www.tibro.se
kommun@tibro.se

Växel: 0504-180 00

1. Inledning

1.1 Lagstiftning

Skolan har i uppdrag att arbeta för en skolmiljö som är fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Bestämmelser om detta finns i:

- **Barnkonventionen**
- **Skollagen 6 kap. (2010:800)**
- **Diskrimineringslagen (2008:567)**
- **Grundskolans läroplan Lgr22**

Enligt 6 kap. *skollagen* ska varje verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling samt genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Det ska varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av åtgärderna som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I planen ska det också finnas en rutin för akuta situationer så att personal vet hur de ska agera. Rutinerna ska vara kända av all personal. I *skollagen* framhålls även skyldigheten att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling.

I 3 kap. *diskrimineringslagen* finns regler om aktiva åtgärder mot *diskriminering*. Skolan har en skyldighet att aktivt arbeta med åtgärder riktade mot de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att arbeta förebyggande och främjande. Löpande dokumentation ska genomföras och arbetet ska ske i samverkan med elever och personal på skolan.

I det främjande arbetet ska samtliga diskrimineringsgrunder beaktas och arbetet ska integreras i den vardagliga verksamheten, i undervisningen, personalens förhållningssätt, i den fysiska lärmiljön och i valet av pedagogiskt material.

Det förebyggande arbetet ska inriktas på risk- eller problemområden som identifieras genom kartläggning av verksamheten. Kartläggning kan göras på olika sätt genom till exempel enkäter, organiserade samtal med barn och personal eller trygghetsvandringar. Kartläggningar ska analyseras och utifrån analysen ska varje skola sätta upp mål för sitt förebyggande arbete. Skolan ska också besluta om vilka åtgärder som ska genomföras för att nå målen. Det ska framgå vem som är ansvarig för åtgärderna, när och hur de ska utvärderas.

1.2 Definitioner

Diskrimineringslagen skiljer på 6 olika diskrimineringsformer:

Direkt diskriminering: När en elev behandlas sämre än någon annan i jämförbar situation och missgynnandet har samband med någon av de 7 diskrimineringsgrunderna (att behandla lika olika).

Indirekt diskriminering: När tillämpning av bestämmelser eller kriterier framstår som neutrala men i praktiken missgynnar eleven i relation till någon av de 7 diskrimineringsgrunderna (att behandla olika lika).

Instruktioner att diskriminera: Att ge order eller instruktioner till någon i lydads- eller beroendeförhållande att trakassera eller direkt/indirekt diskriminera.

Trakasserier: En enskild handling som kränker en elevs värdighet utifrån en eller flera av diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker en elevs värdighet.

Bristande tillgänglighet: När en elev med funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att eleven ska komma i en jämförbar situation med en elev utan denna funktionsnedsättning.

Kränkande behandling är när en elevs värdighet kränks, men kränkningen inte har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Vid bedömningen av kränkande behandling mellan elever ska stor vikt fästas vid elevens upplevelse. Det är den som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är kränkande.

Andra definitioner:

Främjande insatser: Det främjande arbetet har fokus på det positiva, att skapa en tillitsfull skolmiljö och respekt för allas lika värde. Det främjande arbetet förstärker sådant som fungerar och som vi vill se mer av.

Förebyggande åtgärder: Det förebyggande arbetet har fokus på att identifiera och avvärja risker för kränkningar, trakasserier och diskriminering i utbildningen.

1.3 Målsättning

Målsättningen med planen är att den ska vara en hjälp i arbetet med att:

- **Främja** likabehandling och jämställdhet
- **Förebygga och förhindra** diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- **Förankra** arbetet hos samtliga elever, medarbetare och vårdnadshavare
- **Följa upp** de insatser som genomförts

1.4 Planens innehåll

Planen har följande uppbyggnad:

- Främjande insatser
- Förebyggande åtgärder
- Resultat av kartläggningar från föregående läsår
- Utvärdering av mål från föregående läsår
- Mål och planerade insatser
- Riktlinjer och rutiner för att förhindra diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling
- Rutiner för åtgärder i akuta situationer
- Årshjul som sammanfattar arbetet utifrån planen (Bilaga 1)

1.5 Delaktighet och förankring

Enligt skollagen och diskrimineringslagen ska arbetet med planen involvera både elever, personal och vårdnadshavare.

I skolan ges **eleverna** möjlighet att vara delaktiga i planen i samband med kartläggningar; till exempel genom att delta i trygghetsvandringar och enkäter. Det vardagliga arbetet ska också präglas av ett förhållningssätt som visar att elevernas tankar, idéer och åsikter är av stor vikt.

Vårdnadshavare kan ta del av planen på respektive skolas hemsida och deltar i kartläggningen genom att årligen besvara en enkät. Enkäten innehåller bland annat frågor om trygghet, likabehandlingsarbete och kränkande behandling. På utvecklingssamtalen lyfts alltid frågor kopplat till trygghet.

All **personal** får information om planen vid läsårsstart. Arbetet utifrån planen synliggörs i ett årshjul samt redovisas/dokumenteras i verksamhetens kvalitetsarbete. Arbetssättet utifrån planen utvärderas i trygghetsteamet en gång per år på respektive skola.

2. Främjande insatser

Vårt främjande arbete syftar till att förstärka respekten för allas lika värde. All personal på skolan ska vara goda förebilder och ha ett förhållningssätt som överensstämmer med läroplanens värdegrund. Personal ska arbeta aktivt med att vara medvetna om sitt eget beteende och agerande i alla vardagssituationer.

För att främja en trygg lärmiljö utgår grundskolorna i Tibro kommun från följande tre gemensamma regler:

- Alla får alltid vara med i gemenskapen
- Ingen elev bestämmer över någon annan elev
- Stopp betyder stopp

Skolans främjande arbete sker kontinuerligt under läsåret på följande sätt:

- En introduktionsdag där åk 7 är ensamma i skolan
- Olika aktiviteter för att skapa och främja en känsla av tillhörighet som
 - Nattorientering
 - Polonäs
 - Maskeradbrandboll
 - Klassens dag minst en gång per läsår
- Lättillgänglig vuxenkontakt under hela skoldagen
- Hög spontan vuxennärvaro i allmänna ytor

3. Förebyggande åtgärder

3.1 Kartläggningar och observationer

Skolan arbetar aktivt med förebyggande åtgärder för att öka den upplevda tryggheten hos eleverna utifrån kartläggningar av elevernas skolsituation.

Kartläggningar som genomförs:

- September: Trygghetsvandringar för elever för att kartlägga platser som kan upplevas som otrygga. Trygghetsvandringarna görs fysiskt eller digitalt.
- Februari: Enkät till elever och vårdnadshavare. Analys av resultat från enkäterna görs på varje skolenhet.
- Mars: Trygghetsvandringar för elever för att kartlägga platser som kan upplevas som otrygga. Trygghetsvandringarna görs fysiskt eller digitalt.
- Vår och höst: Samtal om trygghet och studiero genomförs på utvecklingssamtal.

3.2 Andra förebyggande åtgärder

Tydligt rastvaktschema

Skolan har en ökad vuxennärvaro utanför klassrummen i form av rastvärdar. Upprepad dialog om vad som ingår i rastvärdsuppdraget förs. Det även finns ett förstärkt rastvärdsschema under särskilda veckor.

Socialpedagoger

Skolan har tre socialpedagoger. Socialpedagogerna medverkar i trygghetsteamet i syfte att planera samt följa upp skolans förebyggande, främjande och åtgärdande insatser kopplat till trygghet. Socialpedagoger arbetar med elever som upplever sig otrygga eller är inblandade i upprepade anmälningar om kränkande behandling. De bistår även vid utredningar av kränkande behandling eller trakasserier.

Fritidsledare och rastaktiviteter

Skolan har en fritidsledare och en trygghetsvärd. Fritidsledaren och trygghetsvärden arbetar med förebyggande och främjande insatser kopplat till trygghet och medverkar i möten med trygghetsteamet i syfte att arbeta förebyggande och främjande med trygghet. De arbetar för att utveckla skolans rastaktiviteter samt andra elevaktiviteter och medverkar i trygghetsskapande uppstartsaktiviteter i samband med skolstart samt under skolavslutningsveckan. Fritidsledarna arbetar även för att främja och utveckla elevinflytande.

Tydlig arbetsgång med upprättande och förankring av ordningsregler

Skolans har bearbetat en tydligare arbetsgång med ordningsregler som bland annat inkluderar att varje mentor på ett tydligt sätt går igenom ordningsreglerna. Varje klass tar också fram klassrumsregler som följs upp månadsvis.

4. Resultat och analys av kartläggningar HT22-VT23

Trygghetsvandringar

Under hösten 2022 genomfördes för första gången en *digital* trygghetsvandring på skolan med samtliga elever. Svarsfrekvensen var hög.

Trygghetsvandringen visade att området utanför cafeterian/matsalen samt omklädningsrum upplevs som mer otrygga än andra platser.

Enkätresultat

Det har varit en låg svarsfrekvens både från elever och vårdnadshavare på den enkät som skickades ut i februari 2023. Detta har medfört svårigheter i att bedöma hur representativt resultatet av enkäten är på skolnivå samt att ta fram en säker analys. Oavsett detta har det befintliga utfallet visat att:

- förekomsten av kränkningar är hög
- kränkningar förekommer även under lektioner
- fler elever anger att de upplever sig vara diskriminerade eller kränkta av vuxna

Anmälningar av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering

Anmälningar och utredningar av kränkande behandling för perioden augusti-december 2022 är svåra att redovisa eftersom skolan då ännu inte hade något digitalt system.

Under perioden januari 2023 - juni 2023 har 67 ärenden registrerats i systemet DF-respons. 60 av dessa ärenden bedöms som kränkningar.

Underlaget visar att kränkningarna förekommer både på raster och lektioner. Kränkningarna är både verbala och fysiska. Könsord, nedlåtande uttryck om sexuell läggning samt hot om våld förekommer ofta i anmälningarna.

5. Utvärdering av mål från HT22–VT23

Mål 1: Samtliga elever och personal ska ha god kännedom om skolans ordningsregler

Följande planerade insatser har genomförts:

- Ordningsreglerna har reviderats tillsammans med elevrådet samt på APT
- Mentorer har gått igenom ordningsreglerna under första skolstartsdagen i samtliga klasser och löpande vid behov
- Ordningsreglerna har satts upp i varje klassrum.

Analys av genomförda insatser:

Enkätresultat, observationer, antalet kränkningar och karaktären på de anmälda kränkningar som har gjorts kopplat till språkbruk och respekt för olikheter visar att arbetet kring ordningsreglerna måste justeras ytterligare.

Följande behov/utvecklingsområden har uppmärksammats

- Arbetet kring ordningsregler måste fortsätta utvecklas.

Mål 2: Introducera nytt digitalt system för att anmäla kränkningar, trakasserier och diskriminering.

Följande insatser har genomförts:

- Presentation av nytt digitalt system för all personal på samtliga skolor i januari 2023.

Analys av genomförda insatser:

Implementering av systemet har

- lett till att synliggöra antalet och karaktären av de kränkningar som förekommer bland eleverna
- medfört en mer tydlig arbetsgång med ärendehantering
- medfört en tydligare och mer målenlig dokumentation.

Följande behov/utvecklingsområden har uppmärksammats:

- Vi behöver försäkra oss om att all personal som har bevittnat en incident och/eller får veta att en elev anser sig vara utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier anmäler det i systemet DF-respons.
- Vi behöver försäkra oss om att rutinen att anmäla kränkingsärenden är välkänd och följs av alla.
- Arbetet med utredningar av ärenden måste tydliggöras så att likvärdigheten i utredningar förbättras.
- Rutiner för att systematisera analysen och uppföljning av ärenden behöver utformas.

Mål 3: Skapa samsyn hos personal kring förebyggande, främjande samt akuta situationer kopplat till trygghet.

Följande planerade insats har genomförts:

- Gemensam kompetensutvecklingsinsats för all personal på temat trygghet/ansvar och konsekvenser i syfte att skapa samsyn i förhållningssätt och strategier i samband med ordningsstörande beteende. Har skett gemensamt på k-dagar, i respektive arbetslag och därefter igen gemensamt.

Analys av genomförda insatser:

Insatsen har varit framgångsrik och lett till en ökad samsyn bland personal. Detta har visat sig genom ett ökat engagemang och användning av gemensamma strategier för att hantera komplexa situationer.

Följande behov/utvecklingsområden har uppmärksammats:

Strategier för att vidhålla och utveckla vidare samsyn och samverkan kring förebyggande, främjande samt akuta situationer kopplat till trygghet behöver vidareutvecklas.

Mål 4: Arbeta för att öka elevernas upplevda trygghet i omklädningsrum

Följande planerade insatser har genomförts:

- Kontakter med samhällsbyggnadsförvaltningen för att bygga om vissa duschar för att öka integriteten.
- Skolan har, efter önskemål från elevrådet, fått igenom att två omklädningsrum har gjorts om så att eleverna kan duscha mer avskilt.
- Ett schema gjordes där alla klasser hade samma omklädningsrum varje gång de hade idrott. Detta för att skapa lite mer trygghet, vilket innebär att man alltid bytte om enbart med sin klass.

Följande behov/utvecklingsområden har uppmärksammats:

- Förstelärare kopplade till trygghetsteamet fortsätter lyfta frågan så att fler omklädningsrum kan göras om.

6. Mål och planerade insatser HT23–VT24

Genomförda kartläggningar samt utvärdering av tidigare mål har resulterat i att följande mål har formulerats för läsåret 2023–2024.

Mål 1: Den generella känslan av trygghet ska öka

Planerade insatser/aktiviteter:

- Skolans anställer en fritidsledare med ett tydligt uppdrag kopplat till att skapa meningsfulla och gruppstärkande rastaktiviteter.
- Klasserna ska, med utgångspunkt i skolans ordningsregler, ta fram egna riktlinjer och följa upp dem regelbundet. En mentorstid per månad avsätts till uppföljning av riktlinjer och reflektion kring klassens dynamik.
- Kompetensutvecklingsinsatsen med Igor Ardoris fortsätter i syfte i att vidhålla samsyn bland medarbetarna i förhållningsätt och strategier kopplat till ordningsstörande beteende. Igor Ardoris arbetar bland annat med mental träning kopplat till hantering av svåra situationer.
- Arbetslag får möjlighet till handledning från Igor Ardoris.

Mål 2: Det totala antalet ärenden som bedöms vara kränkningar ska tydligt minska

Planerade insatser/aktiviteter:

- Skolkurator arbetar med det kommunövergripande lektionsupplägget om trygghet och säkerhets på nätet.
- Trygghetsteamet tar fram en årsplan med återkommande inslag anpassat till olika årskurser, vilka förs in i kalendariet. Detta för att systematisera arbetet med nätmobbning samt rättigheter och skyldigheter på sociala medier.
- Trygghetsteamet samordnar på ett tydligt sätt befintliga insatser inom ämnen kopplade till diskrimineringsgrunderna som etnisk tillhörighet, kön och könöverskridande identitet samt sexuell läggning.
- Skolans elevhälsoteam undersöker i vilken utsträckning generella insatser som RePULSE på grupp- och skolnivå skulle kunna införas.

Mål 3: Hanteringen av kränkingsärenden ska kvalitetssäkras

Planerade insatser/aktiviteter:

- Skolkurator upplyser medarbetare vid ett APT om kränkande behandling och dess eventuella effekter på den enskilde. Detta för att öka förståelse för varför anmälningar ska göras om någon bevittnar en incident och/eller har fått veta att en elev anser sig vara utsatt för kränkande behandling, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier.
- En lathund kring hantering av kränkingsärende tas fram av skolkurator och socialpedagoger. Lathunden innehåller information om utformningen av ärendebeskrivningens olika delar, tillvägagångsätt vid bedömning av ärenden samt olika möjliga åtgärder som kan sättas in.

7. Riktlinjer och rutiner för att förhindra diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

För att förhindra diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling arbetar vi utifrån ett förhållningssätt med närvarande pedagoger. Det finns vuxennärvaro under hela skoldagen, inklusive raster, och flertalet pedagoger äter pedagogisk lunch tillsammans med eleverna. På raster erbjuds olika aktiviteter. Vi involverar elever i trygghetsvandringar för att få reda på otrygga platser så att vi som pedagoger är extra uppmärksamma på dessa platser.

En elev som berättar att hen känner sig kränkt, ledsen, arg, sårad eller skadad ska alltid tas på allvar. Varje incident av kränkande behandling ska resultera i en omedelbar reaktion från personal i skolan.

Personal som blir vittne till diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ingriper omedelbart genom att tydligt avbryta handlingen.

Så snart skolan får kännedom om att diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling har eller kan ha skett ska en anmälan göras och uppgifterna utredas. Utredningen ska dokumenteras.

Om en vårdnadshavare känner oro eller uppmärksammat någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling vänder de sig till sin mentor på skolan. Om de upplever att personal är inblandad i diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kontaktas ansvarig rektor.

8. Rutiner för åtgärder i akuta situationer

Personal uppmärksammar elev som kränker/trakasserar andra elever

1. Gå in och bryt om du ser att en handling som kan vara en kränkning/trakasserier.
Tillkalla andra vuxna om du inte kan hantera situationen på egen hand.
2. Prata med inblandade parter.
3. Kontakta klasslärare/mentor som i sin tur informerar vårdnadshavare.
4. Du som uppmärksammade kränkningen gör en anmälan i DF-Respons:
<https://tibro.dfrespons.se/Login.aspx> Anmälan ska ske skyndsamt.
5. Rektor tar emot anmälan och utser en eller flera utredare i DF-Respons. Systemet skickar ett automatiskt mejl till huvudman.
6. Den/de som utreder samlar in tillräckligt med information för att bedöma om eleven har blivit utsatt för en kränkning/trakasserier/diskriminering. Utredaren dokumenterar vilka åtgärder som behöver genomföras för att få stopp på kränkningarna. Inblandade elever ska involveras i utredningen.
7. Ansvarig utredare bedömer om händelsen var kränkande behandling/trakasserier, avslutar utredningen och bedömer om en uppföljning behövs.
8. Vid behov följs ärendet upp en eller flera gånger. Uppföljningar dokumenteras i DF-Respons.
9. Rektor granskar utredningen och uppföljningar och avslutar ärendet alternativt ger förslag till ytterligare åtgärder och uppföljning.

Elev eller vårdnadshavare uppmärksammar elev som kränker/trakasserar elev

1. Elev och/eller vårdnadshavare kontaktar ansvarig klasslärare/mentor.
2. Klasslärare/mentor gör en anmälan i DF-Respons:
<https://tibro.dfrespons.se/Login.aspx>
3. Följ steg 5–9 ovan.

Elev, vårdnadshavare eller personal uppmärksammar personal som kränker/trakasserar/diskriminerar elev

1. Rektor kontaktas.
2. Rektor genomför samtal med berörd vuxen.
3. Rektor informerar vårdnadshavare.
3. Rektor gör en anmälan i DF-Respons: <https://tibro.dfrespons.se/Login.aspx>
4. Rektor utreder händelsen. Systemet skickar ett automatiskt mejl till huvudman.
5. Rektor följer steg 6–9 ovan.
6. Om handlingen anses vara ett brott kontaktas sociala myndigheter och polis.

Bilaga: Årshjul utifrån plan mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering

Augusti	September	Oktober
<p>Fortsatt planering av aktiviteter utifrån målen. Under uppstarts dagar i augusti tar teamen/arbetslag hänsyn till målen i sin planering för undervisningen i respektive ämne.</p>	<p>Rektor ser till att den nya planen mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering publiceras på skolans hemsida.</p> <p>Vårdnadshavare informeras av rektor via Infomentor om att planen finns på hemsidan.</p> <p>Varje skolenhet börjar aktivt arbeta med de utvalda målen.</p> <p>Trygghetsvandringar genomförs i början av september.</p>	<p>Resultat av trygghetsvandringar sammanställs av trygghetsteamet och synliggörs för personal och elever.</p> <p>Dokumentation sparas för att kunna läggas in i planen för nästa läsår (reviderad mall publiceras i februari).</p>
Juli	<p>Uppföljning Utvärdering Utveckling</p>	November
Juni		December
<p>Trygghetsteamet gör klart uppföljningen av nuvarande mål.</p> <p>Nya mål formuleras till kommande läsår.</p> <p>Planering av aktiviteter utifrån målen påbörjas.</p>		<p>Verksamhetschef för grundskolan ger elevhälsoschef eller utvecklingsledare i uppdrag att revidera mallen till planen för nästa läsår.</p>
Maj		Januari
<p>Trygghetsteamet följer upp nuvarande mål och planerade insatser samt dokumenterar i planen för nästa läsår.</p> <p>Antal anmälningar i DF-Respons sammanställs och analyseras. Dokumenteras i planen.</p>	Mars	Februari
<p>Trygghetsteamet tar del av enkätresultat och analyserar svaren. Resultat och analys skrivs in i planen för nästa läsår.</p> <p>Trygghetsteamet presenterar resultat och analys av enkät samt trygghetsvandring för all personal på APT i april eller maj.</p>	<p>Trygghetsteamet sammanställer och analyserar resultatet av trygghetsvandringen samt dokumenterar i planen för nästa läsår (även resultatet från trygghetsvandringen i september läggs till).</p> <p>Elevhälsoschef/utvecklingsledare skickar ut länkar till enkäter som genomförs på respektive enhet.</p>	<p>Elevhälsoschef eller utvecklingsledare lägger ut reviderad mall på Inredan och informerar rektorer.</p> <p>Trygghetsvandringar genomförs för att kartlägga platser som kan upplevas som otrygga.</p>